

سیمای حضرت شاهچراغ (ع) در تعزیه

و جستاری در تاریخ تعزیه شیراز

تألیف و گردآوری:

عبدالصمد فهندژ سعدی

رقیه السادات رضوی

حقوق مادی و معنوی این کتاب

به سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز تعلق دارد.

شهردار شیراز
سازمان فرهنگی اجتماعی ورزشی

بهار ۱۴۰۰

سرشناسه	: فهندژ سعدی، عبدالصمد، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیمای حضرت شاهچراغ ^(ع) در تعزیه (و جستاری در تاریخ تعزیه شیراز) / تألیف و گردآوری عبدالصمد فهندژ سعدی، رقیه السادات رضوی
مشخصات نشر	: شیراز: فرهنگستان ادب، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۴۱۲ ص.: مصور(رنگی)، نمونه.
شابک	: 978-622-7618-28-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: این کتاب با حمایت سازمان فرهنگی اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز منتشر شده است.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۴۰۷-۴۰۰.
موضوع	: آستان حضرت شاهچراغ ^(ع)
موضوع	: تعزیه -- ایران -- شیراز
موضوع	: Ta'ziyah -- Iran -- Shiraz
موضوع	: تعزیه -- ایران -- تاریخ
موضوع	: Ta'ziyah -- Iran -- History
موضوع	: تعزیه‌نامه‌ها
موضوع	: Ta'ziyah -- Texts
موضوع	: شعر مذهبی فارسی -- ایران -- شیراز
موضوع	: Religious poetry, Persian -- Iran -- Shiraz
شناسه افزوده	: رضوی، رقیه السادات، ۱۳۶۶/۱/۱۵ -
شناسه افزوده	: سازمان فرهنگی اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز
رده بندی کنگره	: PIR۴۲۱۲
رده بندی دیویی	: ۸۵۲/۰۵۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۰۸۷۹۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

شیراز- خیابان زند- پاساژ فرجادیان- طبقه اول- پلاک ۱۸۰- کدپستی: ۷۵۵۴۴-۷۱۳۵۶

شماره تلفن: ۰۹۱۷۰۸۸۳۳۹۳-

Email: Farhangestaneadab@gmail.com

سیمای حضرت شاهچراغ^(ع) در تعزیه و جستاری در تاریخ تعزیه شیراز عبدالصمد فهندژ سعدی- رقیه السادات رضوی

نوبت و سال چاپ: اول / ۱۴۰۰ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۰۰-۲۸-۷۶۱۸-۶۲۲-۹۷۸ / طراح جلد: حسن دهقان

صفحه‌آرا: رقیه السادات رضوی و کریم فلاح / ویراستار: رقیه السادات رضوی

با حمایت سازمان فرهنگی اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱۱
پیش گفتار.....	۱۵
بخش اول: فارس (شیراز).....	۱۷
گردشگری استان فارس.....	۱۷
شیراز.....	۱۹
شیراز در زمان آل بویه.....	۲۷
شیراز در زمان سلجوقیان.....	۲۸
شیراز در زمان تیموریان.....	۲۹
شیراز در زمان صفویان.....	۲۹
شیراز در زمان زندیه.....	۳۰
شیراز در دوره قاجاریه.....	۳۰
بخش دوم: شاهچراغ^(ع).....	۳۲
امام موسی کاظم ^(ع) و خانواده.....	۳۲
دوران زندگی امام موسی کاظم ^(ع)	۳۶
ام احمد، مادر حضرت احمد بن موسی ^(ع)	۳۷
فرزندان احمد بن موسی ^(ع)	۳۹
فضایل احمد بن موسی ^(ع)	۴۰
پیمان مردم مدینه با احمد بن موسی ^(ع)	۴۱
علل مهاجرت امامزادگان و سادات به ایران.....	۴۲
قیام احمد بن موسی ^(ع) و برادرانش.....	۴۹
ورود احمد بن موسی ^(ع) به شیراز.....	۵۰
منزلگاهها و مسیر عبور کاروان حضرت احمد بن موسی ^(ع)	۵۲

۵۵.....	پیکار و شهادت احمد بن موسی (ع)
۵۹.....	پیدایش قبر احمد بن موسی (ع)
۶۲.....	علاقه بزرگان به حرم امامزادگان (ع)
۶۴.....	ورود حمزه بن موسی (ع) به ایران
۶۵.....	امام رضا(ع)
۶۶.....	ورود امام رضا(ع) به ایران
۶۷.....	حضرت فاطمه معصومه(س)
۶۷.....	حسین بن موسی (ع) ملقب به سید علاءالدین حسین (ع)
۶۸.....	پیدایش قبر حسین بن موسی (ع)
۷۰.....	تاریخچه مقبره سید علاءالدین حسین (ع)
۷۰.....	جایگاه بارگاه علاءالدین حسین(ع) در بین مردم
۷۱.....	ابتدا تا انتهای زمانه
۷۲.....	محبوب‌ترین عمو
۷۲.....	بی‌بی حکیمه خاتون(س)
۷۲.....	امام تقی (ع)
۷۳.....	بخش سوم: تعزیه
۷۳.....	مروری مختصر بر تاریخچه تعزیه
۷۵.....	دوره حکومت خلفای بنی عباس و حکومت‌های طاهریان، صفاریان، سامانیان
۷۵.....	دوره آل بویه
۷۶.....	دوره‌های غزنویان، سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و تیموریان
۷۶.....	تعزیه در زمان سلجوقیان
۷۷.....	تعزیه در دوره صفویه
۷۸.....	تعزیه در دوره افشاریه
۷۸.....	تعزیه در دوره زندیه
۸۱.....	تعزیه در زمان قاجار
۸۳.....	تعزیه در دوره پهلوی اول
۸۴.....	تعزیه در دوره پهلوی دوم
۸۶.....	تعزیه و انقلاب اسلامی ایران
۸۷.....	تعزیه در شیراز
۹۰.....	اماکن تعزیه‌خوانی‌های قبل و کنونی استان فارس
۹۰.....	تعزیه در شهرستان لامرد، قطب تعزیه‌خوانی در جنوب کشور
۹۲.....	تعزیه در زرقان

پیش‌گفتار

انسان موجودی پیچیده، عجیب و ناشناخته است. در دنیای کنونی مشکلات اصلی فرا روی این آفریده الهی، مربوط به روح و روان اوست و هر از چند گاهی این مشکلات در زندگی‌اش بروز و ظهور می‌یابد و وی از حل آن‌ها عاجز و درمانده است. به نظر می‌رسد مطمئن‌ترین راه‌هایی از این مشکلات روی آوردن به اعتقادات، باورهای دینی و ایمان به خداست. از آنجایی که انسان در زندگی خود با مشکلات و گرفتاری‌های زیادی روبه‌روست، بسیاری از روان‌شناسان به این نتیجه رسیده‌اند که تنها روزنه‌ای که می‌تواند آلام و ناراحتی‌های او را کاهش و تسکین دهد، ایمان به خدا و اعتقاد به یک مبدأ و قدرت مافوق انسانیست.

«یکی از نیازهای اساسی بشر نیاز به احساس امنیت یعنی احساس آزادی و آرامش نسبی از خطر است. این احساس وضع خوشایندی را ایجاد می‌کند و فرد در آن دارای آرامش جسمی و روحی است» (شاملو، ۱۳۷۸: ۹۱). بنابراین آرامش جز در پرتو ایمان به خدا حاصل نمی‌شود؛ به همین روی می‌توان ادعا کرد که از برجسته‌ترین و مهم‌ترین آثار ایمان به خدا، احساس امنیت، آرامش و سکینه است که زیربنای بهداشت روحی و روانی نیز هست؛ زیرا بشر در کشاکش رنج‌ها و بلایای زندگی نیاز به تکیه‌گاهی دارد که بدان پناه ببرد و خود را از آشفتگی‌ها و افسردگی‌ها دور سازد و به آرامش برسد. این پناهگاه خدا و کسانی هستند که واسطه بین انسان و مخلوق می‌باشند.

کسی که در زندگی به مشکلات فراوان و احساس ناامنی شدید دچار شود، برای بیرون رفت از آن‌ها و رسیدن به آرامش به راه‌حل‌های اساسی نیاز دارد.

«هنگامی که انسان دردمند و تنها، ناامید از دیگران در کاهش دردهای جسمی یا روانی خود راهی به جایی نمی‌یابد، هنگامی که امید بهبودی از بیمار مبتلا به اختلال روانی یا جسمانی با سیری مزمن و پیش‌رونده سلب می‌شود و درمان‌های کلاسیک کمکی به او نمی‌کند، تنها راهی که برای نجات از اضطراب، افسردگی و دردهای جانکاه او باقی می‌ماند، یاری جستن از ایمان و باور دینی است» (داد فر، ۱۳۸۳). یکی از بهترین راه‌حل‌ها توکل بر خداوند و روی آوردن به حرم امامزادگان است.

کارل گوستاو یونگ فیلسوف و روان‌پزشک اهل سوئیس می‌گوید: «من صدها تن از بیماران را

معالجه و درمان کرده‌ام. از میان بیمارانی که در نیمه عمر خود (۳۵ سالگی به بعد) به سر می‌برند، حتی یک بیمار را ندیدم که اساساً مشکلش نیاز به یک گرایش دینی در زندگی نباشد. به جرئت می‌توانم بگویم که تک‌تک آن‌ها به این دلیل قربانی بیماری روانی شده بودند که آن چیزی را که ادیان موجود در هر زمانی به پیروان خود می‌دهند، نداشتند و فرد فرد آن‌ها، تنها وقتی که به دین و دیدگاه‌های دینی بازگشته بودند به‌طور کامل درمان شدند» (بوترابی، ۱۳۸۲: ۲۰۶).

دعا و نیایش تسلی بخش دل‌های خسته و مایه روشنی و صفای جان و نیرو بخش انسان در برابر مشکلات و فراز و نشیب‌های زندگی است. یکی از مکان‌هایی که انسان‌ها برای رفع مشکلات و نیازهای خود به آن‌جا روی می‌آورند، حرم امامزادگان است. در آن‌جا به راز و نیاز و دعا با معبود یکتا می‌پردازند. یکی از حرم امامزادگان در ایران مرقد مطهر حضرت احمد بن موسی شاهچراغ^(ع) در شیراز است که هر ساله ملجأ و مأوای هزاران زائر و توریست از سرتا سر نقاط جهان است.

شفا یافتگان حرم

در ذیل نمونه‌هایی مختصر از کرامات احمد بن موسی شاهچراغ^(ع) به نقل از نشریه خبری آستان مبارک احمدی و محمدی بیان گردیده است:

- شفای دختر خردسال «الهام دهقان» اهل گویم مبتلا به فلج اطفال.
- شفای دختر ۲۳ ساله به نام «پوران رود بارانی» که از سه سالگی از ناحیه پا و کمر فلج شده بود.
- شفای برادر پاسدار «رضا بهبهانی» که شنوایی و بینایی خود را بر اثر موج انفجار از دست داده بود.
- شفای دختر ۱۱ ساله به نام «مرجان اسدی» مبتلا به ناشنوایی و لکنت زبان اهل خرمشهر.
- شفای «طاهره نجیبی» ۶ ساله اهل سیرجان مبتلا به فلج اطفال.
- شفای «عبدالامیر ایزدیان» ۱۴ ساله مبتلا به نابینایی.
- «صبح روز جمعه ساعت ۱۱ بانوبی حدود ۵۰ ساله و ساکن سعدی به نام بانو گل افروز فهندژ که نه ماه از ناحیه دست و پاها فلج گردیده بود با عنایت حق تعالی و توسل به بارگاه فرزند هفتمین اختر تابناک ولایت و امامت حضرت احمد بن موسی شاهچراغ^(ع) شفا پیدا نمود» (رستگار، ۱۳۷۷: ۱۴۶-۱۴۷).